

Всички касатори релевират доводи за неправилност на обжалваното от тях съдебно решение, като постановено при допуснати съществени нарушения на съдопроизводствените правила, необоснованост и в противоречие с приложимия материален закон. По сходни доводи във всяка една от жалбите основно се твърди, че съдът в хипотезите на чл.193 ГПК във вр.чл.144 АПК е открил производство по оспорване на всички протоколи от СИК в юрисдикцията на ОИК-Плевен, но незаконосъобразно и необосновано е назначил съдебни експертизи (счетоводно-икономическа и математическа) относно проверка само на недействителните бюлетини в тези секции, но не и на действителните бюлетини, като отделно от това експертизата е била непълна, защото не е изследвала недействителните бюлетини в 35 секции (конкретно посочени в таблица към експертизата) поради това, че в тези

секции (според вещото лице) не са били разделени действителни от недействителни бюлетини, а съдът като е възприел заключението в този му вид и е обосновал правни изводи върху неизяснена фактическа обстановка е постановил и необосновано решение. По тези и други съображения подробно изложени в жалбите, развити в съдебно заседание от явилите се процесуални представители и в допълнително представени писмени становища претендират отмяната му и връщане на делото за ново разглеждане от друг състав на първоинстанционния съд.

Ответната страна - Общинска изборителна комисия - Плевен, в писмени становища по всяка една от жалбите релеевира доводи за тяхната неоснователност.

Останалите конституирани като ответни страни в касационното производство, не изразяват становища по касационните жалби.

Участвалият в настоящото производство прокурор от Върховна прокуратура дава мотивирано заключение за неоснователност на всички жалби.

Върховният административен съд, в настоящия съдебен състав от Четвърто отделение като взе предвид данните по делото, приема, че всички касационни жалби, като подадени от надлежно легитимирани лица, в законоустановения срок, са допустими, а разгледани по същество, са основателни, по следните съображения:

Видно от данните от събраните по делото доказателства, първоинстанционното производство е образувано по реда на чл. 459 ИК, първоначално по жалбата на К Н П - кандидат за общински съветник от листата на МК „Алтернативата на гражданите“, срещу Решение № 226-МИ/30.10.2023г. на ОИК- Плевен за обявяване на окончателните резултати за избиране на общински съветници в Община Плевен. Впоследствие към делото са присъединени за съвместно разглеждане още 18 жалби от кандидати за общински съветници в лично качество или като представители на партии и коалиции. В някои от жалбите на осн. чл. 193 ГПК се е съдържало доказателствено искане да бъде открито производство по оспорване истинността на съдържанието на протоколите на СИК в конкретно посочени секции относно отчитането на изборните резултати и на получените валидни предпочитания, отразени в протоколите на СИК, както и на протокола на ОИК, а в останалата част жалбите съдържат доказателствено искане да бъде открито производство по оспорване истинността на съдържанието на протоколите на всички СИК, без да са конкретизирани конкретни СИК и кои обстоятелства или отразени факти оспорват, но се иска повторно преброяване на всички действителни и недействителни бюлетини, тъй като съдържанието не отговаря на действителните фактически обстоятелства, във връзка с което се и искало да се назначи съдебно-икономическа експертиза за оглед и преброяване на бюлетините във всички секции, която да даде заключение какъв е броят на действителните бюлетини за съответния кандидат, партия или коалиция.

След преглед на приобщените доказателства от административната преписка и преписите от протоколите на всички СИК съдът на осн. чл.193 от ГПК е открил производство по оспорване истинността на протокола на ОИК и протоколите на всички СИК относно съдържанието в частта за отразените действителни и недействителни гласове като е указал доказателствената тежест на жалбоподателите. Независимо, че е допуснал оспорване на истинността на всички протоколи от СИК на протокола на ОИК, предвид оплакването в жалбите, че неправилно не са били зачетени действителните гласове за партиите, коалициите или преференциите за кандидатите и тези гласове погрешно са били приети за недействителни, а и предвид значителния брой недействителни гласове - 6582 бр., съдът е допуснал експертиза чрез повторен оглед, преценка и преброяване на всички недействителни бюлетини във всички СИК, което е възложил на вещо лице, което да установи броя на неотчетените действителни гласове за партии, коалиции или преференции за кандидат като посочи и в кои секции са установени.

144

При извършеният повторен оглед и преброяване на бюлетините във всички 168 СИК експертизата е установила, че в част от секциите не са спазени изискванията на ЦИК за опаковане на изборните книжа и материали - в общо 35 СИК бюлетините са поставени в чувала общо - не са опаковани поотделно и надписани, поради което в.л. не е извършило преглед и преброяване на недействителните гласове в тези секции. В останалите 133 СИК бюлетините с недействителни гласове са опаковани отделно съгласно изискванията. Общият брой намерени бюлетини в пакет „Недействителни“ от тези секции е 5110 бр. От тях в.л. е установило, че недействителни са 4994бр. и правилно са били отчетени от СИК. Вещото лице е установило 116 действителни бюлетини сред недействителните от проверените 133 СИК, копие от тях е приложено към заключението (средно по-малко от 1бюлетина на секция). Съдът приема за правилна преценката на в.л. относно действителността на установените 116 бр. бюлетини - 70 от тях са подадени за партия или коалиция, 44 - с отбелязана преференция и 2 гласа „не подкрепям никого“ във основа на което, съдът е приел, че установените разлики в преценката на СИК са минимални.

По отношение на бюлетините в останалите 35 СИК, за които е установено от вещото лице, че не са опаковани поотделно и надписани съгласно изискванията е прието, че обективно не позволява да бъдат прегледани недействителните бюлетини в тези секции, за да се провери дали е правилна преценката на СИК.

Въз основа установените действителни гласове сред отчетените за недействителни от останалите 133 СИК, съдът е счел за успешно доказано оспорването по чл. 193 ГПК на тези протоколи, както и съответно протокола на ОИК, в който са отразени резултатите от протоколите на СИК, а по отношение на останалите 35 секции е прието, че оспорването е недоказано.

Въз основа на установените при огледа от в.л. допълнителни действителни гласове е възложена съдебно-математическа експертиза за установяване на действителните резултати от избора за общински съветници. Вещото лице е преизчислило общинската изборителна квота спрямо установените общо 35637 действителни гласове за разпределяне на 41 бр. мандати за общински съветници в Общински съвет Плевен. Определен е броят на мандатите и разпределението по партии и коалиции, броят предпочитания, дадени за всеки кандидат на партиите/коалициите, получили мандати в Общинския съвет. Определено е подреждането им в листите според броя получени валидни преференции съгласно правилата на чл. 454 ИК. Въз основа на извършените изчисления от в.л., които не се оспорват от страните, общинската изборителна квота се променя от 867 на 869 гласа, но в резултат от това съдът е приел, че не се променя броят и разпределението на мандатите по партии и коалиции. Не се променя подреждането на кандидатите (списък А и списък Б) според получените валидни предпочитания в листата на съответната партия/коалиция, не се променят обявените за избрани с решението на ОИК общински съветници и не се променя изборния резултат, обявен в решението на ОИК. При тази фактическа установеност съдът е приел, че решението на ОИК - Плевен правилно отразява окончателните резултатите от изборите за общински съветници в Община Плевен и следва да се потвърди.

Решението на първоинстанционния съд е неправилно като постановено при допуснати съществени нарушения на съдопроизводствените правила при провеждане на производството по оспорването на истинността /съответствието на отразеното в документа съдържание с действителното фактическо положение/, на визираните от жалбоподателите части от посочени от тях протоколи на СИК.

Протоколите на СИК и ОИК са официални (свидетелстващи или т. н. удостоверителни, а не диспозитивни) документи по смисъла на чл. 179 от ГПК - издадени от длъжностни лица, каквито са членовете на изборителните комисии, по установения ред и форма и съставляват доказателство за отразените в тях

обстоятелства. За да бъде оборена материалната им доказателствена сила, тяхната истинност може да бъде оспорена по реда на чл. 193 от ГПК. Истинността има две форми - автентичност (авторство, да носи подписа на издателя си) и вярност (съдържанието да съответства на действителното фактическо положение). Оспорването трябва да бъде направено най-късно до приключване на първото по делото заседание, ако тези протоколи са представени с административната преписка, или в срок до края на заседанието, на което те са представени допълнително. Ответната страна - ОИК трябва да заяви, че ще се ползва от оспорените документи. Ако съдът открие производство по оспорване, тежестта на доказване на неистинността им пада върху страната, която го е оспорила.

В случая съдът е допуснал няколко процесуални нарушения. На първо място, оспорване по реда на чл. 193 от ГПК на протоколи от конкретно посочени секции се е съдържало не във всички жалби, а само в някои от тях. Отделен е въпроса доколко оспорването е било надлежно в хипотезата на цитираната процесуална норма, тъй като е следвало да бъде конкретизирано в максимална степен дали се касае до автентичност или вярност на съответния протокол и в коя точно част е неистински. Вместо това съдът е допуснал оспорване по реда на чл. 193 от ГПК на съдържанието относно отчетените действителни и недействителни бюлетини на ВСИЧКИ 168 СИК, но е назначил съдебно - икономическа експертиза да извърши повторен оглед САМО на недействителните бюлетини в тези секции. Това само по себе си е съществено процесуално нарушение и то само при условие, че е направено надлежно (в посочения по-горе смисъл) оспорване на ВСИЧКИ протоколи от СИК. Според настоящия състав такова надлежно оспорване на всички протоколи не е надлежно направено с която и да е било от жалбите, нито допълнително в първото по делото заседание. Общо оспорване на „всички“ протоколи, придружено с искане за „повторно преброяване на всички бюлетини“ е недопустимо с оглед установената съдебна практика в производствата по Изборния кодекс и извършването на "повторно ръчно броене" от самия съд или от вещи лица, след провеждане на местни избори за общински съветници, според която практика, за да се уважат искания в горния смисъл следва оспорващите лица да формулират конкретни оплаквания и твърдения относно осъществени тежки нарушения в изборния процес в работата на всяка отделна секционна изборителна комисия, която да е индивидуализирана със съответния номер. Допускането от първоинстанционния съд на оспорване на секционни протоколи, без те да бъдат индивидуализирани, както и на протокола на ОИК е в противоречие с приложимите в случая решения на Конституционния съд, а именно: решение № 9/26.11.2009 г., по КД № 8/2009 г. и решение № 13/28.11.2013 г. на по КД № 14/2013 г., постановени от Конституционния съд на Република България, в които ясно е посочено, че за да се обяви за недействителен проведеният избор, следва да се установи, че изборният процес е протекъл в нарушение на основополагащите демократични конституционни принципи, относими към изборителното право - общо, равно и пряко изборително право с тайно гласуване - чл. 10 от КРБ и нарушенията трябва да са в такава степен тежки и повсеместни, че да опорочават изцяло изборният процес и общият резултат от изборите. В същите решения е акцентирано, че Изборния кодекс е предвидил достатъчно механизми и гаранции, които са насочени да осигурят законосъобразното осъществяване на изборния процес и в Република България преброяването на бюлетините от гласуването се извършва единствено и само от секционните изборителни комисии след приключване на изборния ден, като гаранция за законосъобразното провеждане на изборите е активното участие в съответните СИК и ОИК на представители на различни и конкуриращи се политически партии и коалиции, които взаимно се балансират и контролират. Поради това повторно преброяване на гласовете би могло да се допусне, само ако от протоколите на секционните изборителни комисии е видно, че съществуват спорове между членовете на СИК за

резултатите от гласуването, които са надлежно обективирани с вписването на особени мнения. В този смисъл е и практиката на Европейския съд по правата на човека в Страсбург /ЕСПЧ/, който в Решение от 13.10.2015 г., постановено от ЕСПЧ, Четвърто отделение, по Делото "Риза и други срещу България" (Жалби № 48555/10 и № 48377/10), в което решение изрично е постановено, че анулирането на резултат след проведени национални избори не следва да се допуска по чисто формални мотиви и е непропорционална мярка при недоказване в достатъчна степен на засягане на избирателни права, гарантирани от чл. 3 от Протокол № 1 на Конвенцията за защита правата на човека и основаните свободи.

Дори хипотетично да се приеме, че оспорването е било надлежно, съдът е съобразил липсата на спорове между членовете на СИК за резултатите от гласуването, които са надлежно обективирани с вписването на особени мнения, както и че в нито един от протоколите на секционните комисии не е отразен спор между членовете по отношение на отчитането на недействителните гласове по реда на чл. 438, ал. 3 от ИК. Както правилно е установил решаващият съд в множеството протоколи на СИК няма поправки, а при анализ на констатираните в протоколите поправки, съдът е установил, че те не са относими към възраженията на жалбоподателите. В този смисъл е и практиката на Европейския съд по правата на човека в Страсбург /ЕСПЧ/, който в Решение от 13.10.2015 г., постановено от ЕСПЧ, Четвърто отделение, по Делото "Риза и други срещу България" (Жалби № 48555/10 и № 48377/10), в което решение изрично е постановено, че анулирането на резултат след проведени национални избори не следва да се допуска по чисто формални мотиви и е непропорционална мярка при недоказване в достатъчна степен на засягане на избирателни права, гарантирани от чл. 3 от Протокол № 1 на Конвенцията за защита правата на човека и основаните свободи.

Независимо от горното е допуснал оглед и преброяване отново само на недействителните (за които е нямало спорове, особени мнения и възражения в отделните СИК), но не и на действителните (за които също е нямало спорове, особени мнения и възражения в отделните СИК). Основния мотив на съда, отразен в съдебния протокол да допусне експертизата е „ предвид оплакването в жалбите, че действителни бюлетини са приети за недействителни... и предвид значителния брой недействителни бюлетини 6582 бр. ...". Този мотив е твърде субективен и категорично противоречи на процесуалните правила регламентиращи оспорването на официални свидетелстващи удостоверителни документи във връзка с изложените за това по-горе съображения.

Отделно от това, в съдебния протокол от първото съдебно заседание от 20.11.2023 г. няма отбелязано изрично волеизявление на ответника - ОИК, чрез присъствалия процесуален представител (въпреки пространното му становище), дали ще се ползва от оспорените документи, а положителен отговор е необходим, за да може да се даде ход на процедурата, което е отделно процесуално нарушение.

Отделно от това, при положение, че е допуснал оглед на бюлетините във всички СИК, необосновано и неправилно съдът не е допуснал повторен оглед да тези 35 секции, за които е установено от вещото лице, че не са опаковани поотделно и надписани съгласно изискванията, поради което е прието, че обективно не позволява да бъдат прегледани недействителните бюлетини в тези секции, за да се провери дали е правилна преценката на СИК. В случая (при положение, че се изследват бюлетините във ВСИЧКИ СИК) е било необходимо назначаване на допълнителна, а при необходимост разширена (или комплексна и т. н.) експертиза с вещи лица с необходимите специални знания, които да могат да извършат повторен оглед на бюлетините от тези 35 секции и да дадат заключение според тях кои от тях са действителни, кои недействителни и кои са спорни, като в процеса на приемане на заключението съдът да формира правен извод за съответния им брой и тогава да назначи математическа експертиза дали това се отразява на общинската

избирателна квота и разпределението на мандатите в Общинския съвет Плевен. Като не е сторил това, съдът е постановил необосновано решение, тъй като изводите му не съответстват на правилно установени релевантни по спора факти, което е самостоятелно основание за отмяна на решението.

Действително, производството по чл. 459 ИК няма за цел да преповтори изборния процес, нито да го превърне в централно за определянето на изборния резултат. Но това не може да служи като основание за възпрепятстване на упражняването на правото на защита на страните в процеса, нито изключва необходимостта първата инстанция да изясни спора от фактическа и правна страна, като събере допустимите и относими към твърденията, релевирани с първоначалните жалби и очертаващи предмета на оспорванията, доказателствени средства, и обсъди релевантните съображения на страните. В резултат изложеното следва да се приеме, че решаващият състав е допуснал съществени нарушения на съдопроизводствените правила, довели до необоснованост и евентуално - до противоречие на решението с приложимия материален закон. При новото разглеждане съдът следва да прецизира обхвата на оспорванията реда на чл. 193 от ГПК във вр.чл.144 на протоколи от конкретно посочени секции и на конкретно посочени от жалбоподателите спорни обстоятелства, а ако приеме, че оспорванията са надлежни, да назначи съответните експертизи, с които да се установи действителното фактическо положение при отчитането на действителните и недействителните бюлетини в конкретно посочените СИК, а ако оспорените надлежно протоколи включват някои от тези 35 СИК, за които е установено от вещото лице при предходното разглеждане, че не са опаковани поотделно и надписани съгласно изискванията, да бъде извършен оглед и отчитане на всички бюлетини в тези секции и да се даде заключение кои от тях са действителни, кои недействителни и кои са спорни, и в зависимост от това съдът да прецени дали и как установеното се отразява на общинската избирателна квота и разпределението на мандатите в Общинския съвет Плевен.

Поради това, атакуваният съдебен акт следва да бъде отменен, а делото - върнато за ново разглеждане от друг състав на същия съд при спазване на задължителните указания по тълкуване и прилагане на закона, посочени в настоящето решение.

С оглед изхода на спора при новото разглеждане, на основание чл.226, ал.3 АПК първоинстанционният съд следва да се произнесе и по разноските за водене на делото във Върховния административен съд.

По изложените съображения и на основание чл. 221, ал. 2, предл. второ и чл. 222, ал. 2, т. 1 и 2 АПК, Върховният административен съд, четвърто отделение,

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение №571/14.12.2023 г., постановено по адм. дело №904/2023 г. по описа на Административен съд - Плевен.

ВРЪЩА делото за ново разглеждане от друг състав на същия съд, съобразно указанията дадени в мотивите на настоящото решение.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:

The block contains handwritten signatures. Above the 'ПРЕДСЕДАТЕЛ:' label is a large, stylized signature. Below the 'ЧЛЕНОВЕ:' label are two more signatures, one of which appears to have the number '142' written next to it.